

Iturria: *Goi-izpiak*, Manterola'tar Gabirel. Jaungoiko-Zale, 1921.

Klasikoen Gordailuan:

<http://klasikoak.armiarma.com/idazlanak/M/ManterolaGGoiIzpiak.htm>

GOI-IZPIAK

Gabirel Manterola

Klasikoen Gordailuak egindako lanak oro dominio publikokoak dira, eta, Jabego Intelektualaren Legearen arabera jatorrizko idazlanak bestelako eskubiderik ez baleuka, nahi bezala erreproduzi daitezke.

Manterola'tar Gabirel
Yauparia

GOI-IZPIAK
(Itz-neurtuz)

Jaungoiko-Zale Bazkunari

Zornotzan.— Jaungoiko-Zale'ren Irarkolan

IRAKURLEARI

Giza-biotzak yoranez beragandu gura dituan Egia ta Zorunak, ludi onetako gauzetan susterrik eztauke; eguzkiaren izpi beroan antze-
ra goitiko igaliak dira; norberagandu gura dituanak ba, nai ta nai ez adi-
men biotzak goirantz yaso bear. Auxe dala-ia, gai onetzaz urte bi onei-
tan egin dituan itz-neurtu geyenak, aizkidetasunak bultzatuta egilleak
idaztutxo onetan esitu dituanean, GOI-IZPIAK izentzat ezartea otu
yako.

Elerti arauz begiratu ezkeru, txorta onetan kimu asko moztu
bearko litzakezala, baidakus; gai onetzaz ba, bere lenengo urratzak
dira; baita elertizaletasunak baño egi-zaletasunak geyago eragin dau-
tsolako. Baña *Jaungoiko-Zale*-ko diranak behintzat abegi txarrik eztau-
tsoela egingo baidaki ta, euren eskuartera bere leraz idaztutxo au zuzen-
tzen dan ezkeru, egillea opaltzen asartzen da.

Euskotar-Euskaltzale yakintsu batek euskal-idazti yasa bearra
dogula esan dausku. Ara or ba ur tantatxo bat.

Urretxindorak abestutea obe litzake, baño oneik banakak diran
artean Eliza txorien abesti apalak be entzun bearko.

Agur.

Egileak,

Eibar-Isasi 1920ko Miren Sortzez Garbiaren egunean

BIDEZTIA

Bide zidor ta
latzetik zear
auldu-nekauta
baidoa,
nekauta doa
aberrirantza
bidezti gaxo
—gaxoa.

Oyan itzaltsu
lekaru-zear
goirantza beti
ta beti,
aberrirantza
igesi doa
atzerri yakon
luditik.

Biden ertzeko
arantza latzak
ez yarraitzeko
dirautse,
eta sarritan
erpe zorrotzaz
soñetik eltzen
dautsoe.

Berak arantza
erpe artean
yantzi atalak
itxiaz,
aurrera darrai
yaramon barik,
erri maitean
gogoaz.

Norantza zoaz
 bidezti ori,
 norantza oso
 nekauta?
 —Donokirantza
 yoran-yoranez,
 bertan zoruna
 dago-ta.

SEYASKA, GURUA, ILLOBIA

Aurtxoak yayota seyaskatxoan
 negar-zotin dagi
 aman ondoan.
 Laztan bat emonaz amak diñotso:
 Zer izango az i,
 ene kutuntxo?
 Izango ete az osasuntsua?
 Ala erkiña ta
 gaxo-gaxoa?
 Oso aberats eta yakintsua?
 Ala ezyakiñ ta
 txiro-txiroa?
 Noiz arte bizirik iraungo dok ik?
 erantzun egidak
 zerbait badakik.
 —Esango neuskizu ezer baneki.
 «Ilgo naz» besterik
 iñok aldaki?

Atzo yayotako aur gizondua
 bide lakar-zear
 goirantza doa;
 Gurutz aztun-latza daula lepoan,
 indarrak nekauta
 ezin eroan;
 Alan be, aurrerantz aberrirantza
 yarraitzen dau beti,
 beti goirantza.
 Noizko elduko dan bere elburura?
 Ez izan alperrik
 au yakin gura.
 Gurutzdun gizon au indargeturik
 bide-ertzean datza
 gustiz auldurik.
 Gogoak iges dau bere barrutik

yoanda bizia
gorputz ortatik.
Illobian datza giza-gorpua
arren yanari ta
auts biurtua.
Ara or gizonen bizi gustia:
SEYASKA, GURUTZA,
eta ILLOBIA.

EGIA

Euzkiaren argia disdiratzen dan legez
antzikurran antzera eder illargian
Yaunaren arpegiko argi zoragarriak
dis-dis bizia dagi geu-adimenean.

Argi onek damotso zoruna gizonari,
biotza eraldurik zintzo zuzenzale,
adore neurgabea damotso argi onek
gudan ez azpertzeko zuzenaren alde.

Girñakaz alkaturik badator guzur baltza
guda gogor egiten eraill arteraño,
etsai amorratuok menperatzen dituz ta
azke ta biziago dager iñoz baño.

Ludian ezta sortu egia menpetzea
unetxo baten bere lortu leikeanik,
eguzkiaren izpi, argi bero, zolia,
lotzeko eztagon lez gai dan estuntzarik.

Yaun bat bakarra dazau; bere Aita Goikoa,
Beragandik sortu dan izpia dalarik,
azke, argi ta garbi dan lez agertuteko
edonon ta edonoz eztauka bildurrik.

Adimenean baña, girña eta guzurraz
odei eztalki baltza aurkitu ezkeru,
abia egiten dau etsairik gogorrenok
izpi bero biziaz urrinduta gero.

Gogo zintzoarentzat, bere onurak dira.
begi gexodunentzat ezta on argia,
ara or goiko emaitz on eta ederren au
zergaitik dan askontzat gorrotogarria.

Biotz andidun izan ta gertu adimena,
zeuregandu dagizun egiaz zoruna,
eta, estuntzapean biziten bazara be,
azke biziko zara. Zeugaz dago Yauna.

EGI-BIDEA

Egi-egarriz gustiz auldua
bein bidezti bat zegoan,
bidekatuta erantzun billa
oldozten bere barruan:
Nondik sortu naz? norantza noa?
Zertako nago ludian?
Gaudi eder au yakin neinke nik
zeñek egiña ete dan?
Berez sortua ezitirudi ta,
norbaitek egin dau ziñez!
Ze asmoz baña egin ete dau
yakin gura dot yoranez.
Bizitz igeskor onen ondoren
bai ete dago besterik?
Eriotz baltzan beste aldean
ete da sari-zigorrik?
Gorputz ustelkor onez gañera
badot nik ezer barruan?
«On egin beti, txarrik iñoz bez»
nor diñostana gogoan?
Zorun egarriz dodan biotz au
ete da iñoz be aseko?
Ludi onetzaz iguintzen da-ta,
nok egiña da? norako...?

* * *

Onetan ara non agertzen dan
arpegi alai argiaz,
Yaunan Gotzon bat au diñotsona
idaztiño bat emonaz:
—Egi-zoruna lortu nai bozu
ara or bide bakarra».
Pozez beterik zabaltzen dau ta
zan... IRAKASTI KISTARRA.

ZIÑESGEA

Oyan itsaltsuan bidekatuta
nekearen-nekez gustiz auldu
bidezta dabil,
ikaraz ta zurbill
artegabetua;
non dan be eztakian gizon gaxoa.

Gentzea galdurik dabil oyanean
batera, bestera, billatu nayakan,
barrengo gentzea
ta baretasuna,
baña, geroago
ta, bere biotza dauko samiñago.

Dei atzipekoyez etsai galgarriak
leusinduten deutsez entzumen zoliak,
eskintzen argia
ta zorun bidea,
baña, yarraituta
laster da geratzen ustegabetuta.

Eskar-eskumara zuzendu begiak,
nondik ikusiko argien izpiak,
eta illuntasuna
ustegetzen dauna,
eztakus besterik,
eztager inondik itxaro argirik.

Eriotza deika dagola, onetan
ozantz itzaltsua entzun dau goyetan,
yaso dauz begiak,
ta argien izpiak
dis ortze danean
einda, zabaltzen dau poza oyanean.

Bideztiak baña lauso dauz begiak
Zelan ikusi ba, pozarren izpiak,
girñak itsuturik,
begiak mindurik,
iges dau argitik;
Urten nai ete dau illunetik?

Dis-dagi beti ziñeste argiak
nai nondik bialtzen izpi biziak,
ta gizon gaxoak
ziñestebakoak,
iges dau argitik;
Urten nai ete dau guzur-illunpetik?

DIXIT INSIPIENS....

*«Sentzungeak bere biotzan diño:
Yaungoikorik ez da».*

(Psl. XIII-1)

Ludi edertasunai so-egin eta nor da
ezer ezpalekus lez gizon ayergea?
Ortzean ikusirik euzki zoragarria
ta ainbeste izar eder, nor geltzen eztana?

Oyan baso, mendia tantaik orleiz yantzirik
aran eta moñoak bedar eta loraz,
ikusten dituana; zelan ez oroituko
ainbat gauza gelgarrin Egille Yaunagaz?

Ainbat egazti mueta, ainbat arrain, abere,
zomorro eta pizti ugari, ugari,
nor da ezdakuszana, lur itxaso axetan,
ereserki ederra zuzentzen Yaunari?

Itxaso zabal-azal antzikur ederran lez
Yaunaren arpegia, nok ikusten eztau?
Ekatzaren barrenan Yainko-beso altsua
tximistaren argiaz edonok ez dazau?

Baña zer; geure barru sentzunak ertsita be,
adimen ta biotzan ezdaurkigu Yauna?
nor da ba lotsagabe Yaungoikorik eztala
esaten biotz barru asartuten dana?

Oroen lotsagarri izate bat bakarrak
ukatzen dau ero lez Yaunan izatea;
«Yaungoiko bat bai dala» abes-aintzatsu-aurka
auxe bakar-bakarrak: Gizon sentzungea.

BIOTZA

*«Zeure biotza ardura-arduraz
zaindu egizu bizitzaren sustarra da-ta».*
(Prov. IV-29)

Izatez txiki eta, leize ondogabea
gauzak beragantzeko itxaso lez neurgea,
orok dauku barruan egarriz biotza;
ezautzen daunik, nor da gizon oro artean?
Nor ain yakintsu eta zoriontsu ludian?
Iñor bada, berea da zorun-bizitza.

Gentzatsu dagonean ozkarbia dirudi,
baña naigabepean dagonean urduri,
itxaso asarretu, naspilldua bada,
gure biotza zer dan ulertuko dabenik,
ekatz ondoren danak azaltzeko gai danik
iñor aurkitzen bada; non dago ta nor da?

Gauza gurena dala! Yaunaren antzikurra!
Yainko-maitasunaren bakaulki betikorra?
Itanduko dautsot nik au diñostanari:
Biotzan maitasun au guren-gurena dala,
zelan ulertu geinke aldakor utsa bada
maitasun au eskintzen ludiko gauzari?

Egun bateko lora, beingoan aultzen dana,
su-gar indargabe bat une baten dirauna,
biotzan izatea dala diñostazu?
Zelan bere barruko maitasun-egarria
asetzeko ezta gai ludi gusti-gustia?
Zelan eta zegaitik? Azaldu eistazu.

Izatez ona dala? Zelan au esangogu,
gorroto, gaiztakeri, obena badakusgu,
bere barruan oro sortuak dirala?

Zelan; aldioroko gaiztakeri gustiak,
zakarkeri lizunak, guda gogor sutsuak,
iturri onetatik urtenak badira?

Txartzat ba, etsikogu? Ekandun igaliak,
neke samintasunak gozatzeko guriak,
damoskuzan zugatza txarra izango ete da?
Maitasun-errukia, apaltasuna, gentza,
garbitasun gurenan tokia dan biotza,
txarra dala esaten; nor asartuko da?

Oron azalben auxe: Yaunak egiña dala
biotz-Egillea ba, Ontasun berbera da;
Zelan beren eskutik leike txarrak urten?
Igali ustelik ba, emoten dabenean,
oben-eden ankerra, sartzen dala biotzan
ekizu baten dana dautsola ustelduten.

Bizitzaren sustarra dozu biotz barruan
ta naikun oker batek azi txar lez soloan
erainda, usteltzen daki sarritan biotza;
Ardura-arduraz ba, zeu-biotza zaintzeko
ase leiken bakarra Jainkoa maitatzeko
ta saritzat eukozu betiko bizitza.

NORAKO?

*«Neure biotza artega dago
Zeugan atsedendu arte».*

(Austin deuna)

Biotz andia eta aseगतxa
zorion egarri dana,
gauza gustiak txastatuaren
iñoz be asetzeztana,
geure barruan daukogu danok
beti artega-samiña;
Norako da, Yaun laztana,
geure biotz au egiña?

Ludi zabal au ez ete da ba,
beronen bizi tokia?
Zelan ba berton eztau aurkitzen
poztasun eta pakea?
Idoro ezik ludi onetan
beretzako atsegiña;
Norako da Yaun laztana
geure biotz au egiña?

Mitxelelea lorarik-lora
ibilli oi dan antzera,
geure biotz au artega dabil
gauza batetik bestera,
arek lez baña ez dau aurkitzen
iñon be poz-atsegiña;
Norako da Yaun laztana
geure biotz au egiña?

Iturri argi, garden, garbia,
mendi gañean urtenda,
itxasoraño gelditu barik
zuzen-zuzen yoaten da,

iñon aurkitzen eztabelako
 beretzako toki diña;
 iturritxo ez ete da ba
 itxasorako egiña?

Ta bide ertzean aurkituarren
 lora polit ta txoriak,
 euraen lagun eragiteko
 bialtzen poz-abestiak;
 Agur lagunak! esango dautse
 auxe da nitzat eziña;
 Ez naz ba, neure Yaun onak
 itxasorako egiña?

Ase ezin dan geu-biotza be,
 Jaunan eskutik urtenda,
 gauza batetik beste batera
 zorion billa yuten da;
 zoruna baña, zelan aurkitu
 dalarik gauza eziña;
 Geure biotz au ez da ba
 donokirako egiña?

Iturritxo yoranez dan lez
 itxasora eldu arte,
 geure biotza gentzake dabil
 Yaunagana urbildu arte,
 ludi gauzakaz asetutea
 dalako gauza eziña;
 Ezta ba Yaunarentzako
 geure biotz au egiña?

Zure bidez ba, bozuz aurkitzen
 atsegin ta ondasunak,
 euraen lagun zeu egiteko
 eskintzen poz ta zorunak;
 Agur lagunak! esan eikezu
 auxe da nitzat eziña;
 Ez naz ba, neure Yaun onak
 bere-beretzat egiña?

ZORUNA!

Gizon arro altsuoi, oro menperatuta
 zek zarabiltz urduri yoranen-yoranaz?
 Zer lortu gura dozu, andi-naiz zoratuta
 zuzentasun-legea ostikopetuaz?

Iturria ikusita orein egarritsuak,
 daroyan yoranagaz txindi billi zabilz?
 Zeure begi zikoitzok, urrearen dis-disak
 batera ta bestera zergaitik darabilz?

Gizon yakintsu ori, zer dala-ta gautegun,
 zabilz lan eta nekez egian ondoren?
 beraonen izpitxo bat agertzen yatzunean
 zer dala-ta biotza yatzu pozez yartzen?

Lander, txiro gaxuoi, ogia irabazteko
 nekatzen zaranean; zer ames dagizu?
 Urrun an... lañopean eskutatzen yatzuna,
 amesez dazauzunoi, zer dan esaidazu?

Ao batez oyu bat, biotzetik sortua,
 edonondik eltzen yat auxe diñostana:
 «Zorundun izateko, egarriz dot biotza,
 betor bai betor laster, zoruna! zoruna!».

Eta gizon gustiak mitxeleta ondoren
 doyan mutikoa lez dakustaz artega,
 eskuartetik iges eiten dautsen zorunantz,
 besoak edaturik iñoz aspertzeka?

Baña donoki goyan sortu dan abots leuna
 neure entzumenera datorrela dantzut:
 «Ludi gauzan artean zorun billa bazabilz
 alperrik nekatuko zarala diñotzut.

»Altasun, yakituri, aberaski ta aintza,
uskeri utsa dala ez ete dakizu?
Eta biotz barrengo zorun egarri ori,
ezerezten dan gauzaz asetu nai dozu?

»Erbesteko landara da zoruna ludian,
eztau ba or artuko iñola be sustarrik
donokiko baratza da bere aberria,
bertan zoruntegia, ez iñon besterik.

»Bizi zaran artean eskuratzen bozu ba
zorun aletxoren bat biotza pozturik,
ekizu donokitik yausitako ale au,
eztala iñoz egongo arrak yo gaberik».

Gentza lortu nai bozu yaso gora begiok;
zorundun izateko ara or bidea:
«Ez biotzik esarri ludiko gauzari ta
arduraz zaindu beti Yaungoiko-Legea».

VANITAS

Eriotza baltza azurrutz irudiz
makatz zorrotzaz eskuan,
yayotzekero beti noz yoko
daukagu geure alboan.
Bakaldun arro naiz otsein izan,
yakinge naiz yakintsua,
gaste naiz zarra erruki barik
beste ludira daroa.
Irribarretxo bildurgarriaz
egunoro diñoskula:
*Ludi ontako gure bizitza
eriotz bizia dala*
Geriza legez ba, igaroten da,
lurruna lez ezereztu;
tximistearen bizkortasunaz
azken itunera eldu.

Galde-galdetu ordu aretan;
Non dago non bakalduna?
nora yoan da bere menpean
danak euki nai zituna?
Yakituri az zer gertatu da?
non dira non aberatzak?
Non dira euren arrokeria,
edertasun ta yolasak?

Ikusten dozu lurrun-ontzia
itxaso zear arinka,
azkar doyalá elbuturantz
lorratzik iñon izteka?
Ikusten dozu txori bizkorra
axe-zear igaroten,
bere bidean azterrentxo bat
iñon eztala aurkitzen?

Ikusten dozu azkon zorrotza
yo-mugaraño azkarrik,
zuzen bai zuzen doyala ta iñon
eztaula izten lorratzik?
Bizitza bardin igaro da ba,
geriza legez yolasak,
ez ba yarraitu alper-alperrik
andikiaren urratzak.

Udazkenean ekaitz axeak
zugatz-orri legorrak lez,
eriotz gogor biotzge danak
biurtu dituz «ezerez».
Gogalduizu ba egi sakon au,
euki gogoan yosia:
*Ludi ontako gure bizitza
dala eriotz bizia.*

PULVIS ES...

*Auts zaralako austuko zara;
egi au ondo gogaldu*
Auts egunean Ama Eleizak
kistar orori diñosku.
Egi au zarra oso dala be,
beti da barri-barria
itxaropena kistar onentzat
txarrentzat bildurgarria.

Arrokerizko axez biotza
gustiz dozuna puztuta,
danak menpean euki nai dozuz
egi onegaz aztuta?
Buruan autsa ezarri eta
Ama Eleizak diñotzu:
*Auts zaralako austuko zara;
gizon arroa, gogaldu.*

Aberastasun ugaltasunak
biotza dautzu dollortu?
geide gaxoai sorositeko
errukibako biurtu?
Entzun Amaren egi sakona
eta biotza samurtu:
*Auts zaralako austuko zara;
gizon dollorra gogaldu.*

Lizunkerizko ekandu txarrez
biotza dozu lotuta?
beti lurrera begira zagoz
Yaungoikoagaz aztuta?
Entzun Amaren egi garratza
eta biotza goratu:
*Auts zaralako austuko zara;
gizon lizuna gogaldu.*

Doipuru ala Bakaldun izan
yakinge nai yakintsua,
txiro gaxorik bizi dan ala
aberats osasuntsua;
entzun gustiok egi garbi au,
Eleizak oroi diñosku:
Auts zaralako austuko zara;
egi au, gizon, gogaldu.

UDAZKEN-OLDOZKUNA

Udazkeneko egun itunan
ortzea goibel dakustanean,
eta ausarditsu axe-erauntzia
sartuten dala zugatz artean;
orri gustiak irabioka
euren biziaz aztuta lez,
alkarren leyan ikusten dodaz
bildur-ikaraz iges-iges.

Goibel yartzen yat neure biotza;
oldozkun baltzez daukat itun;
poza damostan gauzaz aztuta
nai ez da yartzen naz oldoiztun.
Zer dan bizitza? Gizona zer dan?
Irudi ontan argi dakust:
axe-erauntzian aldi zolia,
orriak gizona darakust.

Giza bizitza da axe zearka
egazka doyan txoritxoa;
ta elbururantzta arin itxasoz
doyan ontzi bat indartsua.
Odei ertzean sortuta laster
ezereztuten dan lurruna;
aitz-erpin-zear igeska doyan
laño antzedun da gizona.

Argidirian laztan artean
yayo dan lora samur, eder,
eta arratsean bizitza barik
gelditzen dana iger-iger.
Udazkeneko egun ituna
axe-erauntzi eta orri igarra,
ludi ontako bizitz laburran
bakar-bakarrik oixe gara.

Orri samurra, laño-lurruna,
 auts ezereza da gizona;
 Zelan ba bizitz ain laburragaz
 alkartu leike poz-zoruna?
 Bakar-bakarrik bere gogo
 asetu leiken goi-bizitza
 beraganduta zorunduko dau
 auts, besterik ez dan biotza.

NEGU OLDOZKUNA

Mendi gallurrak zuri,
 soill-soill aran-muñoak
 zugatzak billotsik ta
 ixilik txoriak,
 axe-erauntzi barruan
 ekaitzaren marraskak
 negu bildurgarrian
 dantzuz bideztiak.

Berun margoz ortzea
 dager, ta eguzkia
 bildur dala dirudi
 arpegia agertzen;
 odei zearka nozbait
 izpiak bialduta
 ekaitzaren bildurrez
 dau laster igesten.

Ta uste dau bideztiak,
 eriotz baltz ituna,
 ekaitz-bidez ludiaz
 yabetuko dala;
 gogaldu bearrean
 udabarri pozkill
 ekaitz-bidez gertatzen
 dabilela Yauna.

Bardin gogo-bizitzan
 goi-eskar edur zuriz
 apain egonarren be,
 eltzen da negua;
 adimena goibel ta
 biotza leortuta
 bere barru entzunik
 girñaren orrua.

Ta sarritan gogoak
 uste dau etsaibepean
 ekaitz galgarri onek
 ondatuko daula;
 gogaldu bearrean
 betiko udabarria
 ekaitz bidez gertatzen
 dabilela Yauna.

UDABARRIA

Axeak odehyai bultz-eginda legez
 egun otz itunak iges dakustaz,
 euzkiaren izpi bero argitsuai,
 begiratu ezinda igesi doaz.

Ozkarbi urdiñan odeirik eztager,
 izaki gustiak pozez eztitzen
 dagoz, ta poz on agertu gurarik,
 apainduraz danak dira yantziten.

Mendiak begira orlegi samurrez
 yantzita, zugatzak ostoa mardulez,
 baratzak loratxo eder usaintsuz ta,
 aran ta muruak pitxi politez.

Oyan itzaltsuan sortzen diran urak
 txor-txor alai-alai doaz ibaira,
 ta txori politen maitasun-abesak
 axeak dakarstaz entzumenera.

Izaki gustion ereserki eder
 onetan utsun bat tamalez dakust;
 oron bakaldun dan gizonan abotsa,
 epel eta motel bakarrik dantzut.

Neguan ondoren izadi gustia
 pozez esnatu da Yauna goraltzen;
 ta gizon alperra legale ondiño?
 eskartzarrekuoi; ezta lotsatzen?

«Alperroi, esnatu», nozipein oztotsak
 durunda gogorraz oartzen dautso;
 «esna zaitez laster Yauna goraltzeko»
 izadi gustiak batez diñotso.

«Zeure adimenoi egiaz argitu;
biotzoi berotu Yaun-maitasunaz,
ekandun ederrez apaindu gogoa,
aintzatu pozarren Yaun ona gugaz».

«Ekandun loraen usain gozatsua,
kedatz lurruna lez bialdu goirantz,
zeure biotzeko eskarron-oyua,
gautegun zuzendu Yainkoaganantz».

«Adimen argidun zeu bakarrik zara
ludiko biztanle oron artean;
Yauna goraltzeko lo-zorroz egoten
ez zara lotsa be bakar ludian?».

YOSUREN YAYOTZA

Aur txikitxo ta polita
yayo yaku Bethlemen
goazen pozez ikustera
goazen danok len-bai-len.

Zer da bertan dakusguna?
Aurtxo samur polita,
otzez dar-dar aska baten
eztauko zer yantzi ta.

Abeletxe baster baten
Miren ta Yosebagaz,
abere bi berotzeko
dauz arnasa lurrunaz.

Ene ederroi; etzara Zu
donoki-lurren yabe?
Zelan zagoz kutunori
iñon laguntzagabe?

Zeuk ez dozu piztu goyan
eder-eder euzkia?
Zer dagi bere Yaunari
bialtzeke argia?

Egaztiak Zeuk eztozuz
apain yantzi ederrez?
Eztozuz aran, muñoak,
yantzi lora, bedarrez?

Txoritxuok lo zagoze?
Lo zagoze gaxuok?
Orain abestezpozue
itxi betiko abuok.

—Txoritxuok ixill gagoz;
ez dogu abestuten;
Ez dantzuzuz ba gotzonak
Yaun-Aurtxoa goraltzen:

«Aintza ta aintza Donokian
Yaungoiko Altsuari
gentza zoruna ludian
gogo zintzodunari?»

Eguzkiak iges dagi
Yosu yayo dalako;
Argia dagon tokian
eguzkia, zertako?

Yantzi barik dar-dar dago
Yosu otz ikaragaz;
nai daulako berotzea
geure maitetasunaz.

Zatoz, Yosu biotzeko,
zatoz maite gugana,
geu-biotzok eskintzera
yun gaitezana Zugana.

Yaungoikoa Aur eginda
yayo yaku Bethlemen
maitasuna eskintzera
goazen danok len-bai-len.

BETHLEEMGO ESTALPEAN

«Askatxo baten
lasto gañean,
zakustan aurroi
dar-darka,
abelapalak
euren arnasaz
berotzen zaunoi
nor zara?»

«Estalpetxo bat
ez da zeurerik?
Ezta seyaska
zar bat be?
«Maite; nor zaran
esakedazu,
ez dazaut ba iñor
ain gabe.

«Txirotasunan
seme ete zara?
Ezertxo barik
zagoz ba.
«*Apaltasuna*
da zeure izena?
esan, yakin nai
nago-ta».

Bidezti batek
auxe galdetu
eutson Bethleemgo
txabolan,
ta, Yosu maitek
askan zegola
erantzun eutson
onelan:

«Ni naz ludiko
Yabe Bakarra,
Yaungoikoaren
Semea,
Izaki oron
Iratzalle ta
ludi gustiko
Argia.

«Askatxo baten
ikusiarren
etzaitz geldu
gizona,
zeugaitik Gizon
egin naz ba, ta
Maitasuna dot
izena».

* * *

«Yaun-maitasuna...!
Yaun-maitasuna... !
Nok neurtu zeure
indarra...?
—Esaten gurtu
eban biotzez
Yaungoiko-Seme
Bakarra.

YOSU-IZEN DEUNARI

Izenik eder ta gozoena
eztitsu eta biguna,
Yainko berberak ezarria da
YOSUren izen deun-deuna.

YOSU entzunaz donoki-goyan
poz ta zoruna sortzen da,
ta gaiztokia bildur-bildurrez
ikaratuta yartzen da.

YOSU argalen osakia da,
obendien itxaroa,
samin-naigabez dagoanentzat
YOSU da ezti gozoa.

Abestutean ezti utsa da
entzuteko leun-leunena,
YOSU biotz eta adimenentzat
da yaki samur onena.

Gure gogoa leor badago,
YOSU da iturri bizia,
adimeneko gau-aldietan
YOSU guretzat euzkia.

Itxasoa lez ekaitz gogorak
naspilldu badai biotza,
YOSUn izena baretuteko
da gutzat indar laguntza.

YOSU eztala oro dago illun,
biotz barrena leorra,
ezta maitasun ta zorionik,
gustia nitzat gogorra.

Izen gozo au aurkitu ezik
 etxat begiko idaztia,
 YOSU sarritan aitatu ezik
 etxat gogoko itzaldia.

Izen altsuau maite biotzez,
 nai dot bizitza gustian,
 YOSU! esanda Beraganatu
 nadin eriotz aldian.

YOSU!

IXEN bat da
 eder samur
 ezti gozo
 biguna;
 saminpean
 dagonentzat
 atsegin ta
 zoruna

IXEN bat da,
 illunpean
 dabillenen
 argia,
 bera bezin
 argi ezta,
 ortze-goyan
 euzkia.

IXEN bat da
 obenpean,
 dagoanen
 itxaro,
 aitatuaz
 beste barik
 lagun dagi
 oparo.

IXEN bat da
 donokia
 poz-asetzen
 dabena,
 ta gaiztoki
 lexa barru
 dardaratzen
 txerrena.

IXEN bat da
goi eta be,
orok dauna
gurtutzen,
etsayak be,
nai ta nai ez
beti dauna
agurtzen.

IXEN au da
zorionez,
maite-maite
dozuna;
goiko poz ta
beko bildur:
YOSU, IXEN
DEUN-DEUNA.

GETSEMANIKO BARATZAN

Zugatz adarrak-zear labanka yausten diran
illargiaren izpi argi, gozatsuz,
ikusi kistar maite, Yosu zelan dagoan,
eta, negar egizu biotz saminduaz.

Itun, zurbil, ikaraz, dar-dar bildurrez dago
larritasunaz iltzer baratz-deun erdian,
ekaitz bildurgarri bat, Nekaldiko ekaitza!
yaiki dalako bere Biotz maitatian.

Gure oben gustiak bere gain artzen doa,
Aitari eskintzeko gustien ordaña,
Berak gugaitik yasan Nekaldi gogorrena,
ta, guri parkatzeko eskartzar-irraña.

Ziñez ikaragarri lepaltzen daun zamea!
Giza-oben gustiak! Oni dan aztuna!
Nok ba, neurtu alko dau, Yainkoaren Semeak
obendio gaxuoi dauskun maitasuna?

Une baten ainbeste oben ikaragarri
dakus ta ordaintzeko yasan beat dauna,
ta, gogaltzez bakarrik artzen daun oñazeaz,
lurrera eratsirik iltzer dago Yauna.

Begira, auspez dago ta samin uin artean
here biotza daula, otoi auxe diño:
«Ene Aita; aldendu, al bada, edontzi au,
ez baña nire nairik Zure naya baño».

Eta oben zigorrak beragantzen ditula,
biotzan sortzen yakon samiñen indarrez
soña estaltzen yako, geldu zadiz kistarra!
lurreraño eltzen dan izerdi odolez!

Oron Yauna Bakarrik! Gotzonen poza zurbil!
 Aloroduna dar-dar...! Zelan izan leike?
 Ziñeskai ondokea! Argiz baña betea!
 Oben-aztuntasuna or ikusi geinke!

BARIKU GUREN

Oron artean oroigarri dan bariku baten
 izpi argiak ostendu ziran eguzkian,
 illuntasunan estalki baltza zabaltzen zala,
 gauza gustiak geratu ziran itzalpean.

Gizadi oro geldu-geldurik ixilduten da;
 abere, egazti, oyu larri ta orruakaz,
 ixiltasuna austen dabenak bakarrik dira
 axe ekaitzkorrak egiten dauzan uluakaz.

Lurra dar-darka azken zotiñak emoten letxe,
 mendi-arkaitzak ikareagaz zatituta,
 obietatik illak bizturik urten dira,
 ezautzeztoben indar ixilak bultzatuta.

Ludi zabal au illunpetzeko zer gertatzen da?
 Noren aginduz izpiak gorde eguzkiak?
 Arkaitz gogorak zeren indarrez zatitzen dira?
 Zer dala dar-dar lur zabalaren eustazpiak?

Yakin nai daunak yaso begiak Koskotegira,
 oldoztu ondo biotz samiñaz gerta zana,
 ta galde onek urtengo dautso espanetara:
 Zelan betiko etzan ondatu ludi dana?

Gurutza baten zinzilik dager Yainko-Semea
 esku ta oñak untze gogorrez zulaturik,
 buru deun-deuna arantza latzez inguratuta,
 Biotz samurra burdin ankerraz zauriturik.

Esku ongiñok zer egin eben ludi onetan
 gurutza bati untzez yosirik ipinteko?
 on ta zoruna biotz danetan zabaldu eta,
 nor ain ankerra gaiztakeri au egiteko?

Obendioen maitetasunez erririk-erri,
ainbeste bider nekatutako oin maiteak.
Zelan zagoze gogor bai gogor untzez yosita,
erruki barik zelan zagoze zulatuak?

Biotz maitekor, Biotz bigun ta Biotz onena,
neurri bagarik gizonok maite dozuzana,
Esker gaiztoko burdin ankerra nok egiña da
erruki barik erdibituten zaituana?

Gizonon zorrak Yaungoikoari ordaintzearren
gure obena beraganduten ebalarik,
gu gaizkatzeko gurutza baten ixuri eban
Yosu maiteak odol gustia neur i barik.

Neure oben ta gaiztakeriak ipiñi zaitu,
errugeori, gurutza ortan untzatuta.
Zelan ba daukat neure biotza garbatu barik,
zelan ez daukat damutasunez zatituta?

Esker-gaiztoko biotz gogorrok ikusirik ba,
dar-dar egiñaz, mendi-arkaitzok, erdibitu,
ia biotzok lur zotin eta ikareagaz
Yaun maiteatzaz egiten diran errukitu.

YOSU GURUTZAN

Gurutza baten yosita dager
Yaungoikoaren Semea,
gaizkille deunge baltzena letxe,
ludiko Yaun ta Yabea.

Esku ta oñak untze gogorrez,
gurutzagaz dauz baturik,
buru ederra zauriz beteta,
arantzaz inguraturik.

Gotzonen poza dan arpegia,
autsez, izerdiz, odolez,
maskaldurik dau, gorputz gustia
zauriz eunduta oñazez.

Bere biotza samintzen dautse,
irri garrats eta ixekaz,
lotsagarrero laidotzen dabe
itzik irainkoyenakaz.

Burdin ankerraz zulutzen dautse,
Maitasunari bularra,
ta, geu-obenak auts biurtzeko
urten da maitasun-garra.

Geu obendunok besarkatzeko
besoak daukoz zabalik,
ta maitasunez gogor yosita
ez bialtzeko zigorrik.

Eguzkiak be, lotuten ditu
bere barruan izpiak,
ez dala asartzen argitzen, bere
Yaunaren samin-nekeak.

Lurra be dar-dar dakuszunean
ez zadiz geldu kistarra,
illik dagona *Errugea* da,
Yainko-Seme Bakarra.

Geldu zadiz bai dagoalako
illda gugaitik gurutzan;
Garbatu barriz oben egiñaz!
Ez geyago oben bizitzan!

AMA NEKATSUA!

Gurutza batean zinzilika dager
ankerki yosirik Yainko-Semea.
Nork azaldu leike berari begira
dagoan Amaren atsekabea?

Yosu da Semerik maitagarriena
Miren, Ama samur maitatiena
Ama-Seme onei biotza zulatzen
dautsen espatea da zorrotzena.

Nork neurtu ete lei Semeak biotzan
daukan maitetasun sugar-indarra?
Nork zenbat maite daun Mirenen biotzak
bere kutuna dan Seme Bakarra?

Zabal-sakonean neurrigabea da,
alkarrenganako maitetasuna;
neurrigabea ba ez ete da izango,
bion biotzeko neke-samiña?

Semeak burua elorriz yosita
esku eta oñak untze gogorrez,
Amak dakuszala, ez dau eukiko ba,
lertuten biotza samin-indarrez?

Yasoizuz begiok, ikusi, aztertu,
gogaldu nekeok geldu-geldurik;
lurbira onetan oñaze gustiak
Aman nekeokaz daben bardiñik!

Itxaso ondogabe, gazi-mingotsa da
Amaren biotza neke-oñazez;
bat batez bizia kenduko eutsona,
adoretu ezik goiko-eskarrez.

Auxe da Simonek Ama maite orri,
iragarri eutson samin-ayotza,
ta neure obenez egiña dalarik
garbaiz-garbaiz daukat ene biotza.

Ama maite ori, Errukitu zaitetz!
negarrez datortzun seme onetzaz;
Errukian Ama zeu zarealako
Ama Nekatsuoi; Erruki nitzaz!

IKUSI TA IKASI

Kistar zintzoa, badozu ikusi
udabarriko goxetan,
margo ederdun lora usaintsua
biribil aran-ertzetan,
eguzkiaren izpi samurrak
ikusiaz beste barik,
here orritxo legun-bigunak
ipinten zabal-zabalik?

Eta arratsean ez dozu ikusi
loratxo guri samurra,
biribilduaz, eguzkiari
bialtzen esker-agurra
beroak iges egin eztayon
orri guriak estutzen,
ta goitik yausten dan iñontz otza
bildurge bere gain artzen?

Bardin eikezu kistar maitea
zeure gogoan erdian,
Goiko Yaunaren eskar-argia
agertzen dakuszunean.
Zabal gogoa, zabal biotza,
argi bero au artzeko;
yagon barruan otz-aldietan
Yaun-maitasuna zaintzeko.

Ta atsekabezko gau baltz, itunan
biotz beroa badozu,
eta iñontziar gogorrenak be,
ez otzitzea naibozu;
goiz gustietan Yaun maitearen
eskar-beroa zeugandu,
Yaunartze bidez Yosu-Gorputza
biotz barruan laztandu.

ORRILLA

Alai pozkarri oron artean
 Orrilla yaku agertzen;
 atsegin-pozez geure biotzak
 dituzalako asetzen.
 Zelan ez gaitu pozez beteko
 Amaren illa dalarik?
 Izadi dana ez da agertuko
 alaitasunez beterik?

Argidiria sortzen danean
 irribarrezko mosuaz,
 «Mireni agur» ez dau esaten
 abots samur ta gozoaz?
 Eguzki eder disdiratsuak
 mendigain dala agertzen:
 «Mirenen illan argi eiteko
 poz-pozik naz ni azaltzen?»

Beren izpiaz laztantzen dauzan
 lora eder usaintsuak,
 ezpan samurrak zabaltzen ditu
 bialduteko agurrak.
 Usain gozoa zabaltzen dabe,
 «Agur Miren»i esanaz,
 ta here aintzak abesten dabez
 igartu arte yoranaz.

Ez dakusuez barriz zugatzak
 osto ederrez yantzirik,
 mendi ta ibarrak orlegituta
 bedar usaintzuz beterik
 axe bigunak samur-samurki
 sarri laztantzen dauzala?
 «Agur Miren»i, abesten dabe
 «Berak onetsi gaizala».

Txoritxoak be, abestiakaz,
 poza dabela zabaltzen,
 ez dantzuzuez birloratuta,
 Mirenen ill au agurtzen?
 Txorrotxioka ez diñoskue
 Orrilla ospatuteko;
 Ama Mireni kistar gustiak
 opaltzen dautsoelako?

Poztu ba zu be, kistar maitea
 izadi danaz batera,
 ludi gustiko izakiakaz
 aurkeztu Aman aurrera,
 euren antzera eskiñiyozu
 biotz semekor biguna,
 bere bitartez lortu dagizun
 beti-betiko zoruna.

GOGO-ARGIDIRIA

Udabarriko argidiria
baidala ziñez zoragarria!

Eguzkiaren urrezko izpiak
mendi galenen ertzetatik
yatsirik, ibar lili gustiak
esnatzen dituz lo zorrotik.

Udabarriko argidiria
baidala ziñez zoragarria!

Goitik yatsi dan inontz gardena
lora-gain dagola atsedentzen
argi-beroak laztantzen dau ta
beragaz goirantz eroaten.

Udabarriko argidiria
baidala ziñez zoragarria!

Odei-ertzean argitasuna
sortzen daneko txoritxoak,
txuinta gozo eta bigunaz
alaitzen dabez inguruak.
Eta axe bigunak abes samurrak
here altzoan laztandurik
pozaren-pozaz edatzen dituz
urira oyan, ibarretik.

Ziñez bai ziñez zoragarria
udabarriko argidiria!

Baña nik dazaut ederragoa
argidiri bat bikañagoa.
Gogo bizitza galdu dabena
esnatzen dauna lo-zorrotik,

oben gabeen bizi izan dana
bildurgarri dan ilunpetik.

Beronek garbai dan biotzetik
sortzen dau negar-malko inontza
izpi bigunez lurrundu, eta
oben ordaña dan eskintza;
Yaun errukitsu ta biozperan
aurrera pozez aurkezturik,
goiko eskarrez geure biotzak
ipinten dituz zorundurik.

Eta pozaren birloratuta
esker-maitasun abes leunaz,
mendi ta ibarrak poztutzen ditu
Miren Amari abestuaz:
«Bigun, samurra, zoragarria,
Zu zara gogo-argidiria!».

NIRE ZORUNA

Maitasunezko laba gorria
 Biotz eder ta maite-maitea,
 Zu nire poz ta
 zorun-zoruna,
 Yosuren Biotz biguna.

Biotzarentzat maitetasuna
 iturrientzat ur garden leuna
 legez izanik,
 Maitasun barik
 euki ete lei bizirik?

Ene biotzak zer maiteko dau?
 ludi gustiak asetzezpadau?
 Zelan maite lei
 sortzen eztaunik
 biotz barruan zorunik?

Neure gogoa egi egariz,
 bizi gustian argi gurariz,
 badaukat beti
 samin-samiñez;
 Nok beteko dau zorunez?

Illuntasunez bidekaturik
 zorun bidea ezin billaurik
 banabill beti
 illun artean;
 Nok yarriko nau bidean?

Etsai gogorrez inguratuta
 burrukan beti nekau-nekauta
 argaltzen bayat
 neure biotza;
 Non aurkitukot bizitza?

Yosuren Biotz maitagarria
 maitasunezko laba gorria,
 Biotz samur ta
 bigun-biguna,
 niretzako da zoruna.

Illunpean ba, bidekatuta
 etsai galgarriz inguratuta
 nabillenean,
 Bere Biotza,
 niretzako da laguntza.

«Eguzkia naz, Argi beroa,
 zu berotzeko ludiratua»
 —diñosta Yosuk—
 NI NAZ BIDEA
 NI BIZITZA TA EGIA.

ARANTZATSUKO LILIA

Lora gustien edertasunak
igesten dabe bertatik,
eguzki aitzin izarrak legez;
lili ederren ondotik.

Lilia da ba, loren artean
eder, garbi, txukunena,
bere yantzi ta usain ondoan,
zer da lorarik onena?

Goirantz begira lerdan dagola,
espanak zabal-zabalik;
ikusten daben oroi diñotse
emen eztala zorunik,
Zerua dala zoruntegia
ta bertarako bidea,
gure biotza zuri ta garbi
bera dan legez zaintzea.

Lili eder bat agertu zan bein
Eusko-errien erdian,
anayak alkar galdu gurarik
gogor ebiltzen aldian,
arantzartean lilia legez
zuri, eder ta garbia,
Aloña mendin agertzen zala
Ama samur Orbangea.

Arantzan Zu be? diho artzañak
—Arantzan ene semea.
—Zer dala baña zagoz arantzan
Yaunaren Ama maitea?
—Ene semetxo ez dakizu ba,
Ama zeuentzat izanik
neure biotzak ezin leikela
autu yarleku obarik?

Atsekabezko arantzartean
semetxoak ikusita,
Amak biotza zelan euki lei
arantzatik aldentuta?

* * *

Arrezkerotik lili eder au
Aloña mendi gañean
bere kutunak zaintzeko dago
Eusko-errien erdian;
Amaren biotz maitekorragaz
esaten abots samurraz:
*Arantzartean ez aztu Nigaz
ez aztu giko zorunaz.*

AMA SORTZEZ GARBIARI

Zu zara Miren aranetako
 lili eder ta garbia,
 gustiz ederra, edur antzera,
 zuri daukazun yantzia.
 Eguzkiak lez dis-dis dagitzu
 arpegi zoragarriak;
 zure kutunoi biotzetara
 bialtzen zorun-izpiak.

Yerosolyngo aintza zara Zu,
 Ixarreldarren zoruna,
 kistar-erria zeure izenagaz
 gora-goraltzen dozuna.
 Onetsia Zu Yaunak autuoi
 emakumeen artean,
 Zure antzedun bat ez daurki ba,
 ludi zabal dan gustian.

Zu zara Sortzez Garbi-garbia,
 gure Amatxo laztana,
 ta, arren! laguntza eske gatoz gaur
 apal-apalik Zugana:
 Len-gurasoen oben galgarriz
 illun doguz adimenak,
Argian Ama zaran ezker
 urratu oben illunak.

Geu-naimena be, lera on barik
 argal-indarge dogula,
 ekandunari yarraituteko
 daukagu auldu-aulduta;
 Zeuk indartzeke, zer ete geinke
 egin Amatxo laztana,
 izanik bakar Yaun altsuaren
 Neskutz Ama deun zarana?

Salla danari gaiñ egiteko
 eztozu geugan indarririk,
 girñak pozkiña maitatzeko be,
 ezta bear dan neurririk;
 Nok ba zuzendu girña zitalak
 ta indartu biotz argala,
 Zeuk izan ezik gureztat beti
 argi dagizun izarra?

Geure itxaroa zaran ezker
 lagun zakiguz Yaunarren,
 Zure onoiemen lurrun ondoren
 yarraitu daigun pozarren;
 Oben galgarriz kutsutuok ba
 ustatsu gatoz Zugana,
 Arren! gustiok donokiratu
 gaizuzan Ama laztana.

AIZKIDETASUNA

Lora eder ta samur-samurra
 mardulik sortzen yakuna,
 geu-biotz-baru baratzen legez
 lili usaintsu biguna;
 aizkidetasun maitetasuna
 orok daukagu barruan;
 Lora eder au zaintzen eztaunak,
 bauko zorunik gogoan?

Yanari barik ezin leike iraun
 ezelan bere bizitzak,
 Maitasun barik zelan iraun lei
 luzaro gure biotzak?
 Non aurkitu lei bere yakia
 izanik auxe bakarra?
 Yaki au eztaun biotzari ba,
 zek biztu bizitza-garra?

Lili usaintsu ta samur onek
 alkartzen dituz biotzak,
 berau ezpalitz danak litzakez
 bakar, itun eta illotzak.
 Onek damotso biziteari
 atsegin-gozotasuna;
 Aizkide barik euki geinke ba
 bear dan poz ta zoruna?

Aizkide barik, nori agertu
 biotz-barrengo samiñak?
 Nori edestu gogo-barrengo
 yazokun alai pozkillak?
 Yasarpenagaz garrastasuna
 badator geure ondoren;
 noren biotzan deituko dogu
 laguntasuna eskatzen?

Barriz aizkide ona danari
 emon dautsonak biotza,
 egun alai naiz illunetan be,
 euko dau poz ta laguntza.
 Berau dalako emaitz ederra
 Yainkoak emon dauskuna
 gozatzen dausku gustiz oparo
 bizitza-garrastasuna.

Aizkide ona daunak aurkitzen
 Yakituriak diñonez:
 «Ondasunketa aurkituten dau»
 beteko dauna zorunez.
 Urrerik ez da, ez ondasunik
 aizkide ona lakorik,
 berau bagarik eztagolako
 beko zorion biderik.

Gauza bigun ta samurra danez
 ardura ondo zaintzeko,
 girñak ba beti listorra letxe
 gertu daoz lorau galtzeko,
 ta izpi gaizkille zorrotz-zorrotzaz
 daben lez lorea galtzen,
 lorau etsayak errez galtzen dau
 ezpa-da arduraz zaintzen.

Zaindu ba beti maitetasunaz
 donoki lili eder au,
 arantza-esi gustiz zorrotzaz
 etsai kaltetik ingurau.
 Auxe zintzoro egiten bogu
 ludian garan artean,
 zuzen bai zuzen ibillko gara
 zoriontasun bidean.

AINITZA YAUNARI

Guren Altsua Bakar zara Zu ene Yainkoa,
ludiak Zure anditasuna dau goraltzen,
zeruak dira Zure Aintzaren Bakaulkia ta
oron Bakaldun ta Yauna legez zara agertzen.

Gauza gustiak ezerezetik atera eta
«Izan zaiteze» itz-indarragaz dozuz egin,
gaudian oro banandu dira pozez beterik,
Zeu beti-beti aintzalduteko agintzakin.

Oztots durunda Zeu aintzaltzeko zabaltzen dala
Zeure Zuzentza bildurgarriro agertzen dau,
ta eguzkian ene biotzak Zeu-maitasuna,
samurtasuna baita loretan ikusten dau.

Axe ekaixkorran erdi-erdian zabiltzanean,
tximist zolia daroyazula eskuetan,
baita zakustaz almen neurgea zabaltzen aintzaz
itxaso zabal, mendi, muru eta ibarretan.

Zeure Aintzari iragitako yauretxean lez,
izaki orok goraltzen zaula pozez dakust;
Neuk be eurakaz, «Aintza Zuretzat» abestu nai dot,
Bizi gustian Yauna goraldu gura zaitut.

.....?

Txoritxo politik
ugari dakustaz
kayola barruan
espetxetuta.
Gaiztakerien bat
egin ete dabe?
zuzendasunarren
dagoz lotuta?

Ez; baña otzanak
izan diralako,
gizonen eskura
etorri dira,
ta, gizon ankerrak,
on izatearren
beste barik sartu
dauz espetxera.

Arrano gaiztoak
lapur erailleak
egazka goyetan
barriz dakustaz;
gaiztakeri baltzez
bizitza eunduta,
Zer dala-ta azkerik
oro dabiltzaz?

Erpe zorrotzak dauz
burua zaintzeko,
eztautso gizonak
esku-ezartzen,
gaiztoak badaki
ba, sarri askotan
gizonen eskua
erpez urratzen.

Augaitik otzana
sarri dakuskezu
gizonen artean
zigorpetuta,
eta gaizkin baltza
erpak agirian
gizon zuzena lez
aintzat artuta.

«Txoritxo gaxoa
estuntzapean ta,
arrano gaiztoa
azke axetan,
begiak zabalik
daukozanak sarri
ikusiko dituz
ludi onetan».

ANDONITXO TA MITXELETEA

Andonitxo mutiko
otzan eta argia,
esanak egiteko
men eta zolia,
bein loratxoak zaintzen
ebillen amari
ura ekarten eutson
eiteko loran.

Eskuan urontziaz
begira egoan
ta, loratik urtenda
euren inguruan,
mitxeleta bat dakus
zuri ta ederra,
egazka ebillela
batetik bestera.

Mitxeleta polita
zana ben-benetan
Andonik artu nairik
beren eskuetan,
asi zan bere yarra
beso edatuaz,
ikutzea lorturik
nozipein eskuaz.

Baña mitxeleteak
egaz zoli-zoli
ixeka eiten eutson
gure Andoniri,
ta batera-bestera
luzaro ibillita
Andoni gelditu zan
gustiz nekatuta.

Mitxeletea baita
atsedendu nayaz,
nekatua zalako
ainbat egazkadaz,
elorri adar baten
pozik eskutau zan;
begiak baña Andonik
bere zain eukazan.

Ixill beatz gañean
ondotxora yoa
ta, sart! mitxeletea
eskuratu eban,
baña elorri arantz
zorrotzak zulatu
eutson eskua, baita
odolez estaldu.

Alan be, Andonitxo
gurendari zala,
pozez amagandu zan
eskuan ebala;
eskua zabaltzen dau
ta... a bai zan tamala!
ikusi ebanean
auts biurtu zala.

Orduan amak esan
eutson Andoniri:
«Ludiko poz-zorunen
irudi dok ori;
Zorun yarra doyana,
gustia nekatu;
eskuratzen dauneko
bertan ezereztu».

OYANEKO ITURRIA

Odoldiari mosu emonaz
agertuten dan iturritxoak
oyanean;
bere txokotik urten daneko
txori-agurrak pozarren dantzuz
ostopean.

Axe bigunak esku legunaz
arpegitxoan iguzten dautso
aizkide lez;
ta ur garden, garbi yayoparriak
bere esker ona dautso agertzen
irribarrez.

Zear-mearka bildur-ikaraz
ibilli dabill ezautzeztoben
bidetxoan;
eta zertxobait nekau bailitzan
geldituten da bidean daurkin
txokotxoan.

Baña arpegia txoko ertzera
agertu dau ta bean ibai bat
ikusirik,
zer ete dagon yakinguriaz
amildegitik doa ikotika
geldi barik.

Zerbait izukor urreratu da
ibaira baña, gaxoa alako
uste barik,
ta, ara ur loyak barruan dauzan
ibai zikiñaz non gelditzen dan
bat egiñik.

«Irudi ontan zenbat ta zenbat
euskotar gaste geinkez ikusi
antzeztuta;
Au bai tamala...! Oyanetako
ur garden leuna, loi dan uragaz
alkartuta...!».

NEURE GELAKO TXORITXOARI

Txori polit bat
kayola barru
daukat gelaren
erdian,
txorro-txioka
ixildu barik
abesten egun
gustian.

Abes itunik
ez dantzut inoz
beti alaiki
diardu,
auxe dala-ta
sarri-sarri dot
neure artean
gogaldu:

«Txoritxu orrek
espetxetxoan
azkatasuna
galduta,
Zelan poz-pozik
abestuten yok
espetxeagaz
aztuta?»

«Izatez beti
azke ibillteko
Yaunak egiña
dalarik,
egazkada bat
ezin eginda,
zelan abestu
alairik?».

Onetan baña
neure barruan
erantzun auxe
dantzut nik:
«Kayolan dagon
txori-abesak
auko gaxuoi
geldurik?

«Ez ete dok ba,
ikusten non nai
ekandu txarrez
lotuta,
alai abesten
gizon gaxoa
bere zorunaz
aztuta?

«Goirantz egazka
beti ibilteko
Yaunak egiña
dan arren,
ez dok ikusten
guzur-lokarri
ta obenpean
pozarren?».

Itzok entzunik
txoritxu orren
abesak ez nau
arritzen,
adimenduna
dakustalako,
berberorixe
egiten.

UMETXOAI BEGIRA

Mitxeleta legez
atsedendu barik,
yolaska zabiltzan
ume otzanoi;
arpegi alayaz,
ule kiskurtuaz,
zorun-sume antza
dozun gotzono.

Zeure begi orreik
errugetasunan
antzukur eder bi
dirala, ziñez!
begirakun gozo,
argi, zoragarritz,
betetzen daustazu
biotza pozez.

Zu añan zoruntsu
ez da iñor ludian,
oben ta samiñik
ez dauzauzu ba,
gentzatsu dan osiñ
Yaunan antzikurra,
gotzon-poza zeure
biotza da-ta.

Ludi gaiztakeri
artean bizi ta
zeure biotz ori
garbi-garbi da.
Noiz-arte orrange
iraungo ete dau?
Erantzun leikenik
iñor ete da?

Mitxeleta legez
 yolaska ikusirik
 neu-biotzak artzen
 daben zoruna.. !
 Baña oben kutsuz
 loitzeko zorian
 ikusteaz dodan
 samin ituna...!

PARIXETARRA TA ZER GALARIA

Gizon eretxi eta biotz arroa
 otoi egitera elexara doa;
 Yaunaren aurrean
 elexa erdian,
 begira zutunik
 Yaunari otoitzat zuzentzen itz oneik:
 «Ene Yaungoikoa, eskerrik asko
 besteak lakoa ez nazalako,
 ez naz ba, beste lez bidegabea,
 ez lapurra eta eskontzauslea;
 asteen birritan barau egiten dot,
 oron amarrena zintzoro ordaintzen dot
 ez naz ba, beste lez obendaria,
 dan lez or dagoan zergalaria».

Otoi au egiñik
 gizon arroa,
 elexatik aide
 egiten doa,
 beretzat diñola
 pozez beterik:
 «Ni bezin on danik
 etxaok besterik».

Bazter baten dager biotz apalduna
 obenez iraundu dabelako Yauna,
 begiak yasoten
 eztala asartuten,
 bularra yoten dau
 gustiz garbaturik otoi egiten dau:
 «Obenduna naz ni, Yaunoi, baidakit
 baña, biotz miñaz erruki daurkit».

Otoi au egiñik
gizon apala
biotza garbayaz
samin dabela,
aide ta oldozten
diño lotsaurik:
«Ludian ni bezin
ezta gaiztorik».

Apalan otoa lurrin gozo lez
Yaunak donokian
entzun dau pozez;
poz-pozik apala geratuten dala
arroa itun da
Yaunaren aotik itz oneik entzunda:
«Entzun dot apalan eskari sutsua:
beratzaz bakarrik naz errukitsua;
eskar, errukia
eta donokia,
eztira arroentzat,
iguingarri da ba, arroa Niretzat».

ASISTAR PANTZETZKA DEUNAREN ERIOTZEA

Eguzki sutsuak udazken arratsez
dauzala bialtzen azken-izpiak,
Porziunkulako txabola batean
argitzen dauz gauza oroigarriak.

Txirotasun deunan irudi bizia,
billosturik datza lur gogorrean,
«Asisko Txiroa», iltzer zotiñetan
eriotzearen erpe artean.

Yaun-maitasun-garrez oldarka biotza,
lertu bearrean taupadaz dago;
ta berak pozarren abesten diardu,
eriotzea ur eta gartsuago:

«Neure abotsez dei-dagitsot Yaunari
Neu-abotsez Yaunari eska dautsot,
Neure otoa bere aitzin ixurita
Bere aurrean neu-samiña agertzen dot.
Neure gogoa naigabetzen danean,
Neure bidaskak Zuk dozuz ezautzen,
Bide onetan neu nabilen bidean,
Lakio ixill bat edatu eustien.
Eskumaldera begiratuta dakust,
Iñortxo ez dala ezautzen nabenik;
Iges-bidea niretzat galdu da-ta,
Ez da bizia zaindu nai daustanik.
Didar dagitzut nik, Yaunoi, diñodala;
Zu zara nire zain eta itxaroa,
Ta biztoki ontan nire yabegoa.
Neure oyua arren entzun egizu,
Oso-osoa apaldua izanaz ta,
Neu yasarleetatik gaizkatu nagizu
Nire aldean indartsu dira ba.

Bere espetxetik atera neu-gogoa,
Aintzaldu dagidan Zeure izena,
Zuzenzaleak ba, begira daukadaz
Emon daidazun Zeuk epai zuzena».

Pantzezka ixildu da; ta euzki ondoren
illuna zabaltzen dan bitartean,
eriotzearen eskutik iges dau
argi egiteko betiraundean.

Txirotasun deunan irudi bizia
il da, ta gotzonak dabe goraltzen,
ta bere gorpua datzan ingurura
txoritxo pilloa dator agurtzen.

DEUNORO EGUNA

Urrez eta argiz Ama yantzi da,
yualak alai deitzen dagoz,
«Poztu biotzez, ene semeok,
poztu barrendik, poztu gogoz».

Oroitzen zara zeure anaya
ludiko txiro ta otzanaz,
negar ta gosez, zuzen-egarriz
eta errukitsu izan zanaz?
Ene semeoi, oroitzen zara,
biotz garbidun anayatzaz,
gentzatsu eta ona zalako
yasarpenpean bizi zanaz?

Begira orain Yaunan ondoan
donoki-lurrez yabeturik,
zorun-zorunez ase-aset
negar-malkoak leorturik.

Begira orain Goi-Errukiak
Bere seme lez maitetuak
dirala, pozez donoki-goyan
beti-betiko zorunduak.

Eleiz Amagaz poztu, kistarroi,
yualak alai deitzen dagoz:
«Poztu biotzez anai-zorunaz,
poztu barrendik, poztu gogoz».

GOKAXOEN EGUNA

Soñeko baltzez Ama yantzi da
yualak itun deitzen dagoz:
«Biotzez negar, ene semeok,
otoi barrendik, otoi gogoz».

Bere lepoan gurutz aztunaz,
bizitz ontatik igarota,
ikusten dozu anai gaxoa,
izerdi-autsez zikinduta?
Donokiratu baño lenago
garbitzen dago su-garretan,
Nitzaz erruki! didarrez diño
ez aztu nitzaz otoyetan».

Eleiz Amagaz otoi, kistarra,
yualak itun deitzen dagoz,
«Gutzaz erruki, anai maitea,
negar biotzez, otoi gogoz».

SORTZEZ GARBIA

Ama maitea
Sortzez Garbia,
gure Artizar
bardingabea,
gutzat itxaro
gozotasuna,
biotz-samiñen
zorun-zoruna,
ez yakiñontzat
yakituria,
obendiontzat
goi-errukia,
Zu etsai kaltez
poz eta indarra,
gizadiaren
Ama bakarra,
Zure deuntasun
guren-gurena
Yaun Altsuaren
eskutapena
da ta, Yarleku,
zoriontsua,
goi-gotzonaren
gañetiko,
ezin neike ba
iñoz ulertu;
neurgea danik
ezin lei neurtu.
Dautort biotzez
apal-apalik:
«Zure gañetik
Yauna bakarrik»
ta seme usteaz
pozez diñotzut:
«Amatxo laztan,
nik maite zaitut!».

URTE ZARRAREN AGURA

Buru solla ta
bekoki tximur
bizkarra konkor
zamauta,
Aguratxo bat
iltzer datza gaur
arnasaz ezin
beteta.

Bakar-izketan
diardu berak,
biotza daula
samiñez:
«Ludi zitala;
agur betiko..!
agur dagiskat,
iguñez...!»

«Erruge izanik
zer dala-ta ni
zamau ete nok
obenez?
Zer egin dauskat
neure biotz au
erdibitzeko,
naigabez?»

«Eugaz geyago
nik etxoat nai
artu-emonik...
ezer bez...!
Nayago yoat
il bein betiko
ta il bein-betiko
iguñez!»

«Baña il baño len
entzun egidak,
beste bein eta
azkenez:
«Ludira Yaunak
bialdua nok
eu asetzeko
zorunez...!».

AGUR...!

Donoki-lurren Yaun ta Yabeak
beren Amatzat autua,
Zu zara Miren izaki eder,
oron artean altsua;
Zeure buruan amabi izarrez
apaindurik burestuna,
dakustalako; Aintza Zuretzat!
Agur ludi Bakalduna!

Ama maitati onenak baño
samurragoa biotza,
agertzen dozu gizon gaxuoi
emonik zeure laguntza;
ta Zeuk semetzat artu nozu ta
nazalako zoruntsua;
biotz-biotzez eskar dagitzut
Agur Ama Eskartsua!

Oben edenak ene gogo,
eskar bizitza kendurik,
donoki bidez goirantz doyala
itxi daunean illotzik;
Zeuk Goi-eskerrez barrero biztu
daustazulako biotza;
barren-barrendik, Eskarrik asko!
Agur gogoko bizitza!

Atsekabe ta mingostasunak
biotza miñ-garraztuta,
ene gogo au ipiñi badau
bizitzagaz aspertuta;
Zeu izan zara beti niretzat
poz eta zorun osoa;
augaitik pozez agurtzen zaitut;
Agur Amatxo gozoa!

Goiko zoruna yaritxiteko
eragozpen ugariak,
neuri etsyak ipiñikustaz
galerazteko bideak;
orduan, Ama, orain arte lez
emon indar eta almena,
Zeuri biotzez didar eiteko:
Agur ene Itxaropena!